

Sygn. akt I CSK 1698/22

POSTANOWIENIE

Dnia 23 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa E. D.
przeciwko K. [...] spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 23 sierpnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Okręgowego w B.
z dnia 18 grudnia 2020 r., sygn. akt II Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 18 grudnia 2020r. Sąd Okręgowy w B. oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego w B. z 30 lipca 2020 r. oddalającego jej powództwo o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości ponad kwotę 6 338 zł.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powódka wskazała przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Jej zdaniem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące zastosowania art. 225 w związku z art. 224 § 2 i z art. 230 k.c. na tle wprowadzonego przez ustawodawcę przepisu art. 305¹ k.c. regulującego instytucję służebności przesylu po 31 sierpnia 2008 r. w zakresie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości. W ocenie skarżącej nie ma wypowiedzi Sądu Najwyższego dotyczącej wpływu instytucji służebności przesylu na instytucję

bezumownego korzystania z nieruchomości w zakresie wynagrodzenia i określenia ram takiego wynagrodzenia, a zatem orzeczenie Sądu Najwyższego będzie miało charakter precedensowy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie

Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Zagadnienie prawne sformułowane przez skarżącą nie czyni zadość wskazanym wymaganiom. Twierdząc, że Sąd Najwyższy nie wypowiadał się co do relacji roszczeń o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem oraz wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości po wprowadzeniu do instytucji służebności przesyłu, powódka zupełnie pomija, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego kwestia ta była już wielokrotnie rozważana. Zwraca się tam m.in. uwagę, że posiadanie służebności nie pozbawia właściciela całkowicie władztwa nad nieruchomością obciążoną, a ograniczony zakres korzystania z nieruchomości przez posiadacza służebności nie może pozostać bez wpływu na wysokość wynagrodzenia. Z tego też względu stosowanie przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości cen rynkowych właściwych dla najmu lub dzierżawy jest nieuzasadnione, natomiast w ramach obiektywnych kryteriów można zastosować odpowiednie ceny rynkowe za korzystanie z nieruchomości w zakresie służebności, których wysokość nie może pomijać stopnia ingerencji w treść prawa własności, mającej wpływ na zakres korzystania z nieruchomości. Korzystający bowiem z nieruchomości bez tytułu prawnego ma obowiązek uiścić właścicielowi nieruchomości taką, co do zasady, kwotę, jaką musiałby zapłacić, gdyby jego posiadanie opierało się na prawie. Jeśli władztwo odpowiada zatem władztwu wynikającemu ze służebności przesyłu, a przed wprowadzeniem jej do porządku prawnego – stosownej służebności gruntowej, wynagrodzenie za bezumowne korzystanie powinno odpowiadać wynagrodzeniu, jakie posiadając tytuł do korzystania z nieruchomości posiadacz uiściłby na rzecz właściciela, a jego wysokość uwzględniać powinna stopień ingerencji w prawo własności właściciela (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 3 lutego 2010 r., II CSK 444/09, niepubl., z 4 lipca 2012 r., I CSK 641/11, niepubl., z 24 stycznia 2014 r., V CSK 117/13, niepubl. i z 7 sierpnia 2014 r., II CSK 573/13, OSNC 2015, nr 7-8, poz. 90). Nie została również odrzucona możliwość obliczenia tego wynagrodzenia

z wykorzystaniem współczynnika współkorzystania z nieruchomości (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 lutego 2015 r., IV CSK 275/14, niepubl.), a samo jego zastosowanie jest przewidywane chociażby w Powszechnych Krajowych Zasadach Wyceny (PKZW) Polskiej Federacji Stowarzyszeń Rzecznawców Majątkowych. Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie nie ma charakteru odszkodowawczego ani z bezpodstawnego wzbogacenia, nie rekompensuje strat ani korzyści nieuzyskanych przez właściciela, jakkolwiek taki interes faktycznie zaspokaja. Roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości kierowane przez właściciela przeciwko przedsiębiorstwu przesyłowemu powinno obejmować taki sam teren, jak wynagrodzenie za ustanowienie służebności. Granice przedmiotowe korzystania nie ulegają bowiem zmianie, powstaje tylko tytuł prawny (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 7 lipca 2017 r., V CSK 636/16, OSNC 2018, nr 4, poz. 42.).

Należy też zwrócić uwagę, że roszczenie za bezumowne korzystanie przez przedsiębiorstwo przesyłowe z nieruchomości należącej do innego podmiotu na podstawie art. 224-225 w związku z art. 230 i art. 252 k.c. nie jest tożsame z „odpowiednim wynagrodzeniem”, o którym mowa w art. 305² § 1 i 2 k.c. Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie wynika jednak, aby to „odpowiednie wynagrodzenie”, o którym mowa w art. 305² § 1 i 2 k.c., było przedmiotem ustaleń w sprawie albo sąd stosował przepis art. 305¹ k.c., na którym to zarzucie skarżący zdaje się konstruować zagadnienie prawne i wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[as]